

Brussel, 25 februari 2016

Advies nr. 2016/03

Uitgebracht op verzoek van de minister van Zelfstandigen

Artikel 109, §1, van de wet van 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen

Een statuut voor de student-ondernemer

In voorliggend advies formuleert het Comité enkele voorstellen voor de concrete uitwerking van een statuut voor de student-ondernemer. Dit statuut moet zelfstandig ondernemen stimuleren bij jongeren. Opdat jongeren ervan gebruik zouden maken, moet het statuut voldoende aantrekkelijk worden gemaakt in termen van i) bijdragebetaling, ii) de opbouw van sociale rechten en de fiscale behandeling van de inkomsten die in de hoedanigheid van student-ondernemer worden verworven. Het Comité meent dat de invoering van dergelijk statuut, overleg en informatie-uitwisseling vergt tussen de verschillende betrokken administraties. Het vraagt dat hiertoe de nodige initiatieven worden genomen.

1 Inleiding

De invoering van een statuut voor de student-ondernemer is een van de prioritaire aandachtspunten van de minister voor Zelfstandigen. Hiermee wil hij het zelfstandig ondernemerschap bij jongeren stimuleren.

In december 2015 vroeg de minister daarom aan het ABC om zich te buigen over een dergelijk statuut. In dit kader maakte hij voor analyse een eerste voorstel over aan het Comité. Het Comité heeft zich gebogen over dit voorstel en de verdere concrete uitwerking ervan. Het resultaat van deze gedachtewisseling werd opgenomen in dit advies.

2 De student-ondernemer vandaag

2.1 Een statuut als zelfstandige in hoofd- of bijberoep

Een student die vandaag een zelfstandige activiteit wenst uit te oefenen¹, dient zich zoals iedere andere persoon met een zelfstandige beroepsactiviteit i) als zelfstandige aan te sluiten bij een sociaal verzekeringsfonds en ii) bijdragen te betalen.

¹ Van gelijk welke omvang.

In beginsel zal de student bij aansluiting de hoedanigheid van zelfstandige in hoofdberoep verwerven en als dusdanig bijdragen moeten betalen. Dit betekent een bijdrage van 21,5% op de inkomsten² tot 56.182,45 EUR en 14,16% op de inkomsten tussen de 56.182,45 EUR en 82.795,16 EUR. Er geldt een minimale bijdragebetaling van maximum³ 699,32 EUR per kwartaal⁴.

Voor zover de betrokkene jonger is dan 25 jaar en aan bepaalde voorwaarden voldoet, kan deze aan het RSVZ vragen om te worden gelijkgeschakeld met een zelfstandige in bijberoep⁵. De student zal dan geen bijdragen verschuldigd zijn op de eerste inkomstenschijf van 1.439,42 EUR en betaalt 21,5% op het inkomen tussen 1.439,42 EUR en 6.815,52 EUR (zonder minimum).

2.2 Er is geen verzekeringsplicht in het sociaal statuut der zelfstandigen vóór het derde kwartaal van het jaar waarin het kind de leeftijd van 18 jaar bereikt⁶. Ziekte- en invaliditeitsverzekering

Een student die is aangesloten en bijdragen betaalt als zelfstandige in hoofdberoep, zal in die hoedanigheid eigen rechten openen in de ziekte- en invaliditeitsverzekering.

De student die vraagt te worden gelijkgeschakeld met een zelfstandige in bijberoep, zal voor zijn recht op geneeskundige verzorging aangewezen zijn op de status van persoon ten laste. Om als "persoon ten laste" te worden beschouwd geldt een maximum van 2.326 EUR aan toegelaten beroepsinkomsten per kwartaal⁷. Overschrijden de inkomsten dit maximum dan moet men zich als gerechtigde in eigen persoon aansluiten.

Voor wat betreft de berekening van de beroepsinkomsten dient opgemerkt dat (een deel van) de inkomsten die voortvloeien uit de uitvoering van een contract voor studentenarbeid, niet in aanmerking worden genomen als inkomsten (zie ook punt 2.4.1)⁸.

² De geherwaardeerde beroepsinkomsten van het referentiejaar.

³ Dit bedrag stemt overeen voor de minimumbijdrage die verschuldigd is vanaf het derde jaar van activiteit. Voor het eerste en tweede jaar van activiteit geldt een minimumbijdrage van respectievelijk 666,80 EUR en 683,06 EUR.

⁴ Bedragen geldig per 1 januari 2016

⁵ Art. 37, §1 ARS. Zij kunnen dit omdat zij over sociale rechten beschikken in een andere hoedanigheid, nl. als persoon ten laste

⁶ nota aan de SVF P.70.20/98/8 van 14 april 1998

⁷ Voor het inkomstenbegrip wordt verwezen naar artikel 23, § 1, 1° en 2° van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992. Het maandbedrag van het inkomen van niet in loondienst werkenden wordt daarin fictief vastgesteld op een twaalfde van 100/80 van het verschil tussen de brutowinst of -baten en de desbetreffende bedrijfslasten (art. 124 KB 3 juli 1996). Met andere woorden de netto-inkomsten worden verhoogd om ze te brengen op het bruto-niveau dat geldt voor lonen en wedden.

⁸ Artikel 143, WIB 92

2.3 Gezinsbijslag

Vandaag heeft elk kind of iedere jongere in principe onvoorwaardelijk recht op kinderbijslag tot 31 augustus van het jaar waarin het 18 wordt⁹. Tot dat moment kan het onbepert werken (zowel wat betreft het aantal werkuren als wat betreft de verloning) zonder gevolgen voor het recht op kinderbijslag. Nadien is recht gebonden aan bepaalde voorwaarden.

Als veruit de belangrijkste voorwaarde geldt dat het kind of de jongere een opleiding volgt¹⁰. Deze mag in beperkte mate gecombineerd worden met een beroepsactiviteit:

- tijdens het 1ste, 2de en 4de kwartaal van het jaar: maximum 240 uren per kwartaal, als werknemer of als zelfstandige¹¹;
- tijdens het 3de kwartaal (zomervakantie): onbepert, voor zover men na de vakantie verder studeert;
- tijdens het 3de kwartaal (laatste zomervakantie) maximum 240 uren als men de studies stopzet of beëindigt.

Voor de beroepsactiviteit als werknemer worden de werkuren gecontroleerd via de RSZ-aangifte van de werkgever.

Combineert de student zijn studie met een zelfstandige activiteit in hoofdberoep, dan gaat men ervan uit dat het aantal toegelaten uren (maximum 240 per kwartaal) of het inkomen (maximum € 520,08 bruto per maand) te hoog is. Kan men aantonen dat het toelaten plafond niet wordt overschreven dan behoudt de student het recht op kinderbijslag. Dit kan via een verklaring op eer.

De student die zijn studie combineert met een zelfstandige activiteit in bijberoep (of de gelijkstelling) behoudt zonder meer het recht op kinderbijslag.

2.4 Personenbelasting

2.4.1 De student als persoon ten laste

Om als student fiscaal ten laste te kunnen zijn of blijven van de ouders, moet aan de volgende drie voorwaarden worden voldaan :

- deel uitmaken van het gezin op 1 januari van het jaar volgend op het inkomstenjaar;
- geen vergoeding ontvangen die beroepskosten zijn voor de ouders;
- over netto bestaansmiddelen beschikken die een bepaald grensbedrag niet overschrijden (cf. tabel 1).

⁹ M.n. tot het einde van de leerplicht.

¹⁰ Meer bepaald moet de betrokkene i) les volgen, ii) voor minstens 27 studiepunten per academiejaar ingeschreven zijn en een opleiding volgen in een BAMA-structuur, stage doorlopen om benoemd te worden in een ambt of iv) werken aan een eindverhandeling in het hoger onderwijs.

¹¹ Enkel de dagen waarop effectief gewerkt wordt, tellen mee (bijv. geen bezoldigde feestdagen).

Tabel 1. Grensbedragen netto bestaansmiddelen persoon ten laste in de personenbelasting

	Maximumbedrag netto bestaansmiddelen Inkomstenjaar 2015 - aanslagjaar 2016
Ouders worden gezamenlijk belast	3.120 EUR
Alleenstaande ouder (niet gehandicapt)	4.500 EUR
Alleenstaande ouder (gehandicapt)	5.720 EUR

Bron : FOD Financiën

De fiscus vat - mits enkele uitzonderingen - alle regelmatig of toevallig verworven inkomsten onder het begrip 'bestaansmiddelen'. De netto-bestaansmiddelen worden bekomen door de bruto inkomsten te verminderen met i) de inkomsten die niet beschouwd worden als bestaansmiddelen (cf. infra) en met de ii) de werkelijk bewezen dan wel forfaitair berekende kosten¹².

Kinderbijslagen, kraamgelden en adoptiepremies, studiebeurzen, premies voor het voorhuwelijkssparen, bepaalde inkomsten verkregen door gehandicapten en een gedeelte van eventuele onderhoudsuitkeringen en pensioenen, worden door de fiscus niet beschouwd en dus niet in rekening gebracht als bestaansmiddelen. Dit geldt overigens evenzeer voor de eerste schijf van 2.600 euro (inkomsten 2015) van de bezoldigingen verkregen door studenten in uitvoering van een contract voor studentenarbeid¹³. Er is echter geen vergelijkbare bepaling van toepassing voor een gedeelte van de inkomsten die een student uit zelfstandige activiteit verwerft.

Van zodra de student niet meer aan één van de drie hoger genoemde voorwaarden voldoet, zal hij niet langer fiscaal ten laste zijn van zijn ouders. Zij zullen hierdoor de toeslag voor kinderen ten laste¹⁴ verliezen die wordt toegekend bovenop de belastingvrije som¹⁵.

2.4.2 De student als belastingplichtige

De student zal (zoals andere belastingplichtigen) personenbelasting verschuldigd zijn wanneer zijn belastbaar netto-inkomen het bedrag van de belastingvrije som overschrijdt. Dit bedrag stemt in principe overeen met 7.090 EUR (aanslagjaar 2016 – inkomsten 2015). Voor personen met een inkomen lager dan 26.360,00 EUR geldt een verhoogde belastingvrije som van 7.380 EUR. De student zal met andere woorden niet belast worden op het inkomen dat onder de 7.380 EUR blijft.

¹² Dit is een bedrag dat overeenstemt met 20% van de bruto bestaansmiddelen, met een minimum dat voor de inkomsten 2015 430 euro bedraagt.

¹³ Artikel 143, WIB 92

¹⁴ Ook wel de belastingvermindering voor kinderen ten laste genoemd. Deze bedraagt 1.510 EUR voor 1 kind, 3.880 EUR voor 2 kinderen, 8700 EUR voor 3 kinderen en 14.060 voor 4 kinderen ten laste (aanslagjaar 2016 – inkomsten 2015)

¹⁵ Die bedraagt in principe 7.090 EUR (aanslagjaar 2016 – inkomsten 2015). Voor personen met een inkomen lager dan 26.360,00 EUR geldt een verhoogde belastingvrije som van 7.380 EUR.

3 Naar een eigen statuut voor de student-ondernemer

3.1 *De student-ondernemer in het sociaal statuut der zelfstandigen*

Het doel van dit voorstel bestaat erin om een specifiek statuut te creëren voor personen die naast hun studies een zelfstandige activiteit wensen uit te oefenen. De huidige regeling van gelijkstelling met een bijberoep (art. 37) voor studenten zal dus verdwijnen.

Onder het *toepassingsgebied* zouden de individuen moeten ressorteren i) op wie het sociaal statuut van zelfstandige van toepassing is én ii) die de hoedanigheid van student kunnen aantonen. Het is de bedoeling dat alvast de zelfstandigen die vandaag op basis van hun studies een gelijkstelling met een zelfstandige in bijberoep kunnen bekomen, van dit statuut kunnen genieten.

De precieze invulling van het toepassingsgebied zal echter nog van naderbij moeten worden bekeken. De relevante bepalingen uit de Algemene Kinderbijslagwet kunnen als inspiratiebron gelden maar het is aangewezen om een omschrijving van het toepassingsgebied in het sociaal statuut zelf op te nemen¹⁶. Op die manier kan weloverwogen worden bepaald welke personen al dan niet van het statuut gebruik zullen kunnen maken. Dit geldt in het bijzonder voor wat betreft de jongeren die vandaag student zijn maar niet onder het toepassingsgebied van de Algemene Kinderbijslagwet vallen.

3.2 *Gunstige bijdrageregeling*

De bedoeling is dat aan het statuut van de student-ondernemer een *gunstige bijdrageregeling* gekoppeld is:

- de student- ondernemer zal geen sociale bijdragen verschuldigd zijn op de inkomsten beneden de helft van de bijdragedrempel voor zelfstandigen in hoofdberoep (die bedraagt 13.010,66 EUR per 1 januari 2016);
- de student- ondernemer betaalt sociale bijdragen ten belope van 21,5% op de inkomsten die zich situeren tussen de hogergenoemde grens en het bedrag van de bijdragedrempel.

3.3 *Sociale rechten*

3.3.1 *Ziekte- en invaliditeitsverzekering*

Het is de bedoeling dat de student- ondernemer eigen rechten opbouwt in de sector van de gezondheidszorgen op basis van de bijdragen die hij betaalt. Het Comité vraagt daarnaast dat de betrokken kwartalen van bijdragebetaling gelijk worden gesteld voor het vervullen van de wachttijd in de arbeidsongeschiktheidsverzekering.

¹⁶ En niet zoals vandaag via een verwijzing naar het toepassingsgebied van de AKBW.

3.3.2 Na de studies

Op het moment dat de jongere zijn studies beëindigt, heeft hij geen statuut meer dat hem recht geeft op een verminderde bijdragebetaling. Wanneer de activiteit op dat moment slechts in beperkte mate winstgevend is, kan het feit dat het bedrag van de trimestriële bijdragen plots een stuk hoger liggen, ertoe leiden dat de zelfstandige activiteit niet meer wordt verdergezet. Het Comité zal nagaan hoe, voor jongeren die afstuderen en die uiteindelijk willen starten als een volwaardige zelfstandige, de overgang naar dit zelfstandig ondernemerschap zou kunnen worden gefaciliteerd

3.4 Fiscaliteit

Naast de sociale rechten die eraan verbonden zijn, hangt de aantrekkelijkheid van een statuut als student-ondernemer af van de wijze waarop de inkomsten die in deze hoedanigheid worden genereerd, fiscaal worden behandeld. Voor het Comité moeten dergelijke inkomsten (deels) het voorwerp zijn van een gunstig fiscaal regime.

Dit betekent in de eerste plaats dat de inkomsten die de student-ondernemer verwerft, niet volledig in aanmerking worden genomen voor de berekening van de netto-bestaansmiddelen op basis waarvan wordt geoordeeld of de betrokkene al dan niet fiscaal ten laste is. De soortgelijke regeling die vandaag uitsluitend wordt toegepast op inkomsten bekomen in uitvoering van 'een contract voor studentenarbeid' (cf. supra), beschouwt het Comité als een discriminerend gegeven.

Verder moet ook worden bekeken in hoeverre er zich een aanpassing opdringt van bepaalde fiscale grensbedragen.

Tot slot vraagt het Comité ook de afschaffing van de regel die bepaalt dat wie zijn vader of moeder helpt in zijn handelszaak (eenmanszaak) en hiervoor enige vergoeding (hoe klein ook) ontvangt die door de ouder als beroepskost wordt afgetrokken¹⁷, niet langer fiscaal ten laste kan zijn.

3.5 Inwerkingtreding

Voor wat betreft de inwerkingtreding van het nieuwe statuut wijst het Comité op twee aandachtspunten.

Ten eerste vereist de introductie van het statuut de creatie van een nieuwe gegevensstroom. Hiervoor moet de nodige tijd worden voorzien.

Ten tweede is het voor de bijdrageberekening wenselijk dat het statuut in werking treedt per 1 januari van een gegeven jaar. Zo niet, moet de bijdrageberekening voor de maanden die aan de inwerkingtreding voorafgaan op een andere wijze gebeuren dan die voor de maanden die volgen op de inwerkingtreding. Dit is geen efficiënte

¹⁷ Artikel 145, WIB 92

werkwijze en tevens moeilijk te verantwoorden naar de betrokkenen. Idealiter zou het statuut daarom in werking treden per 1 januari 2017.

Het Comité is er zich van bewust dat de invoering van een statuut voor de student-ondernemer volgens de voorstellen dit in die advies worden geformuleerd, overleg en informatie-uitwisseling vergt tussen de verschillende administraties. Het vraagt dat hiertoe de nodige initiatieven worden genomen.

Namens het Algemeen Beheerscomité voor het sociaal statuut der zelfstandigen, op 25 februari 2016:

Veerle DE MAESSCHALCK,
Secretaris

Jan STEVERLYNCK,
Voorzitter